

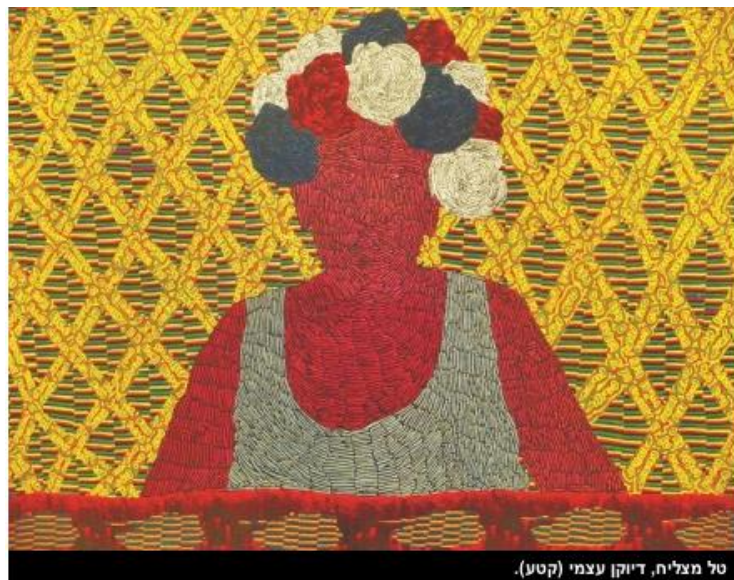
הלב מתרחב ואז נשבר

טל מצליח, "הליקופטרים", גלריה אלון שגב, תל-אביב

עוזי צור | 28.12.2012 | 12:38

טל מצליח חוזרת לעיר הגדולה לאחר העדרות של שלוש שנים, עם מטען יצירתי ואנושי החורג הרבה מעבר לגבולות הצרים של עולם האמנות הוויזואלי, בתערוכה שהיא חובה לכל אדם שיש לו עיניים לראות ולב להרגיש.

השנה שלאחר תערוכתה המקיפה במוזיאון תל אביב לאמנות היתה קשה לה. המדרון שלאחר השיא, אך גם מותו של ידידה הצייר מאיר פיצ'חדזה. בתערוכה שלפנינו 13 עבודות קטנות על דפים תלולים ממחברת-שורה אחת בעטים צבעוניים. כשאתה מתמסר לרישומי-הציור הללו הלב שלך מתרחב ואז נשבר; מעוצמת הרגשות והכאב, ומיופים הפלסטי הנדיר והרוטט. אתה חש צורך לגונן עליהם ולאמצם אל חזך.

טל מצליח, דיוקן עצמי (קטע).

מצליח מצליחה לטלטל אותך כמו בראשונה אלא שיצירתה בשלה ושלמה יותר בלי שאיבדה את ראשוניותה. בעט אדום אקספרסיבי וחנוק היא רושמת אשה קיפודית המחבקת אל חיקה בחזקה תינוק שידי הקטנות אסופות אל פניו (הבן שלא נולד ואין צורך ואין מי לגונן עליו). רישום הפנים דחוס כמסיכה מזעזעת בין זרועות האשה המחבקות, החונקות, ונראה כאי אנושי המוקף אוקיינוס של שברי מילים, פחדים, רגשות, אותיות אדומות כדם הפורחות על הדף.

יש רישום בעט שחור בלבד של צמד ילדים מבועתים, צועקים. לפיותיהם הפעורים אל לובן הנייר עונים כהד החורים הממשיים שבשולי הדף. פני הילדים כמו לכודים באפלה שצייר העט השחור וגופם מכוסה בסוודרים הסרוגים בטקסטורות שונות בעבודת העט השחור.

"יום של דרור" נכתב בכתיבה תמה בלובן צוהר הנפתח בשדה פרחים ואדמה שחורים. בקצה השדה עומד ליצן נוגה, שעיר כחיה בסבך יער, לראשו כובע מחודד והוא שעון על שורה של עצי ברוש בקצה פרס מחשיך, שהאור נמתח במשורה לאורך מתארי גזעיו.

ב"טובעתטובעתטובעת..." סילסלה האמנית מלה במלה כבחוט-תפירה על פני ים מאדים, מערבולות מלים וביניהן אדוות הגלים המאיימות לנפץ סירת מפרש עשויה פסים של אדום וירוק ושחור, אל חופי העיר הסגולים-שחורים. העיר הלילית כיבתה את האורות בחלונותיה, ובשמי הלילה גוג ומגוג נאבקים; ענן-לב כחול מול ענן-לב אדום.

העבודות על נייר תלויות על קיר אחד, ועל יתר הקירות תלויים, מרווחים, ציוריה של מצליח בשמן על בד. התלייה של התערוכה כגוף ראוי לציון. היא מדגישה את החוט המקשר שבין עבודות הנייר אל הציורים, העשויים ברוח כמו אפריקאית, בססגוניות צבעונית שיש בה איזו נוקשות והתעקשות כמו אתנולוגית ודקורטיביות החוזרת על עצמה באובססיביות, יחד עם נאיביות מודעת לעצמה.

הבדים נראים כצג ידני של מחשב או מרקע טלוויזיה ידני. על אותו מצע מועלים כמה רבדים והתרחשויות, עיקריים ומשניים. האישי והקולקטיבי נמהלים, כשהמציאות שמחוץ לסטודיו מתבטאת בכיתוביות של מהדורות החדשות שבתחתית הציור. העבודות מציגות את עמידתו העירומה שהחשופה של האני החי והיוצר בתוך מעגל עולם החדשות הסובב, עולם המציאות היומיומית של יישובי עוטף עזה שבאחד מהם עוגן הקרוואן שבו חיה ויוצרת האמנית.

את ציורי השמן תוחמים משני הצדדים דיוקנו של פיצ'חדזה והדיוקן העצמי של מצליח. פיצ'חדזה מצויר בשפת הגוף שהיתה אופיינית לו; כתף שמוטה וכתף מורמת, בכובע קסקט של צעיר נצחי, ולגופו סודר סרוג מסנסנים של אדום ושחור כשדה שיבולים לילי מדמם, שסנסני הקסקט עונים להם כהד. פניו החייכניות הן מעשה רקמה מפליא של פאייטיס בצבעי ורוד, אדום בורדו ולבן, תפורים בחוט של דם, פאייטיס הנדמים למרקם של פצעונים. וכרקע לדמות ידיד הנפש חוזרות המלים "מוצצי הדם" (האם הכוונה לאלו שניסו להתעשר מצוואתו האמנותית של פיצ'חדזה?)

על פני הסורג האטום של המלים החוזרות הללו מונחות כפות-ידיו של האמן, לעצמן, ועל כל אחת מהן לוח-מטרה, כממתין לחצי הציידים, למוצצי הדם.

בדיוקנה שלה כ"אשת שבט אפריקאי" עוטה האמנית כותנת תחרים ירקרקת וגופה עשוי כולו רצף של נגיעות שחורות ואדומות. לראשה היא חובשת זר מבכיר של ורדים פתוחים התפורים בחוט שחור דק ועדין, ומאחוריה בד מודפס בדגם דמוי-אפריקאי.

והאשה פוערת את פיה ופיה כההם ללא קרקעית, זועק זעקה אילמת, אין סופית, שהיא גדולה מהאשה הצועקת, וכמו היתה ליישות עצמאית. והכל מוקף בנחשולי מלים בשחור העטוף בירוק וצהוב ארסיים, או בלבן ואדום בשריים, המצטרפות למשפטים "פה גדול מדי פה גדול מדי פה..." בתחתית הציור, על רקע סגול, חולפים, אדישים לאשה, לצעקתה וקישוטיה, טור של הליקופטרים קטנים.

לכל חלק וחלק בציור של מצליח יש חיים פנימים משלו, המעצימים את אלו שלידם. יש גם לשים לב שציורי השמן של מצליח גולשים מהמצע אל השוליים והופכים את הציור לטוטלי יותר, ליישות שאינה חדלה מלנוע, מלנהום, מלזעוק, מללחוש, מלהתחנן, מלחמול.

לינק לכתבה באתר הארץ: <http://www.haaretz.co.il/literature/closeoneeye/1.1893219>